

18.07.2018

Doctorat en Demografia (UAB)

Autor: Miquel Amengual Bibiloni

Títol de la Tesi: La immigració francesa a l'àrea de Barcelona a l'època Moderna (segles XV, XVI i XVII)

Co-direcció: Anna Cabré i Joana M. Pujadas

Resum.- La tesi doctoral s'ha plantejat com un acostament, des de la Demografia Històrica, a la qüestió de la immigració francesa a Catalunya als segles XV-XVII a partir de l'estudi de la mobilitat social dels immigrants, la immigració femenina, la formació de la parella, o la transmissió intergeneracional entre els immigrants francesos i els seus fills i filles. Aquests aspectes no han estat tractats per la historiografia principal sobre la qüestió i són de principal transcendència per a conèixer la incidència real de la immigració francesa en l'evolució de la història de la població catalana. Aquesta tesi compta amb una sèrie de capítols que tracten individualment els temes següents: límits cronològic i territorials de la immigració francesa a l'Àrea de Barcelona en Època Moderna, perfil demogràfic i social dels immigrants francesos, pes de la immigració femenina dins el conjunt de l'onada migratòria francesa, comportament matrimonial dels immigrants francesos i, finalment, anàlisi de la transmissió intergeneracional.

La recerca s'ha portat a terme a partir de tres fonts principals: la *Barcelona Historical Marriage Database* (BHMD), una de les series de registres vitals conservades més llargues del món, construïda a partir dels *Llibres d'Esposalles* de l'Obra de la Catedral de Barcelona, una font de caràcter fiscal sobre el matrimoni sorgida d'un privilegi atorgat per Benet XIII (1394-1423) a la Catedral i que esdevé un registre matrimonial de tota la diòcesi anterior a l'aparició dels registres parroquials a rel del Concili de Trento (1545-1563); els expedients matrimonials de la Catedral de Barcelona i, finalment, la *Matrícula de francesos de 1637*. Les dues primeres resulten gairebé inèdites en l'estudi de la immigració francesa, mentre que la tercera, tot i que molt utilitzada, va ser analitzada de forma íntegra tan sols per Nadal i Giralt en els anys 60.

La immigració francesa a la Catalunya moderna és un tema sobre el qual en les darreres dècades s'ha anat bastint tot un corpus historiogràfic que abraça des d'obres tan llunyanes com la d'Enric Moreu-Rey (1959) fins a d'altres molt recents i que, principalment, s'ha encarregat d'establir per a l'onada migratòria francesa els factors d'expulsió i atracció principals (*pull and push factors*), o la localització d'immigrants en nombrosos estudis de caràcter local i comarcal i en diferents cronologies, però, a grans trets, en la segona meitat del segle XVI i la primera meitat del XVII. A més, també s'ha establert un perfil social de l'immigrant francès.

Els resultats principals de la tesi apunten que: La immigració francesa mostra una distribució heterogènia en el temps i en l'espai, centrada en la zona litoral i als principals nuclis urbans i a cavall dels segles XVI-XVII, amb procedències equilibrades entre les tres zones principals d'emigració; l'estructura socioeconòmica dels immigrants francesos és comparable a la dels autòctons, formada majoritàriament per pagesos i artesans i amb poca mobilitat, tant ascendent com descendent, tot i que amb un important major pes de treballadors sense terra; la immigració femenina, de menor volum que la masculina però existent, presenta alguns trets diferencials, com són una major proporció d'immigrants amb origen pirinenc i de pagesos i jornalers entre els pares de les esposes que entre els marits; el comportament matrimonial dels francesos i franceses s'ha observat diferent al dels autòctons, més per l'aspecte geogràfic que pel social, amb una tendència a l'homogàmia malgrat el baix nombre de dones franceses i destacant les unions de marits francesos amb dones vídues i, finalment, una forta transmissió intergeneracional entre els immigrants francesos i els seus fills i filles, encara que amb paràmetres similars als del conjunt de la població catalana.

Abstract.- This doctoral thesis studies French immigration to Catalonia in the fifteenth, sixteenth, and seventeenth centuries from the perspective of Historical Demography. It is based on a study of the social mobility of immigrants, women's immigration, couple formation, marital behavior, and intergenerational transmission from French immigrants to their children. These issues have not been addressed by the main historiography on the subject and are of major significance for understanding French immigration's actual impact on the historical development of the Catalan population. Hence, this dissertation presents a series of chapters that take up following topics: the chronological and geographic extent of French immigration to the Barcelona region in the Early Modern Era, the demographic and social profile of French immigrants, the importance of women's immigration within the wave of French immigrants, the marital behavior of French immigrants, and lastly, the socioeconomic outcomes of the children of French immigrants, or in other words, an analysis of intergenerational transmission.

The research has been carried out using three main sources: the *Barcelona Historical Marriage Database* (BHMD), one of the longest-preserved sets of life records in the world, which is made up of the Barcelona Cathedral's *Llibres d'Esposalles* (Books of Betrothal), a set of marriage-related tax records arising from a privilege granted to the Cathedral by Benedict XIII (1394-1423), which went on to become marriage record for the entire diocese before the appearance of parish records following the Council of Trent (1545-1563); the marriage records of the Barcelona Cathedral; and lastly, the *Matrícula de francesos de 1637* (Frenchmen's Register of 1637). The first two are almost entirely unknown in the study of French immigration, while the third, despite being widely used, has been analyzed in its entirety only by Nadal and Giral, in the 1960s.

French immigration to modern Catalonia is a subject on which a whole body of historiographic work has been erected over the past few decades, from early studies such as those of Enric Moreu-Rey (1959) to other very recent studies. By and large this body of work has sought to identify either the "push and pull" factors driving French immigration, or the distribution of immigrants in various local or regional level studies and over different time ranges, essentially from the second half of the sixteenth to the first half of the seventeenth centuries. Likewise, a social profile of French immigrants has been established.

The key findings of this dissertation indicate that: French immigration shows a heterogeneous distribution in space and time, being concentrated in coastal areas and the main urban centers and in the mid- to late sixteenth century and early to mid-seventeenth century, and coming from the main areas of emigration in roughly equal proportions; the socioeconomic structure of French immigrants is comparable to that of native inhabitants, who were mainly peasants and craftsmen with little mobility, either upward or downward, though with a greater proportion of landless workers; women's immigration, lower in volume than men's but still present, shows some differentiating features, such as a higher proportion of immigrants from the Pyrenees, and a higher proportion of peasants and day laborers among the parents of marrying women than among husbands; marital behavior among French immigrants is observably different from that of native inhabitants, more in geographic terms than in social terms, with a tendency toward homogamy despite the low number of French women, and a notable number of marriages between widows and French husbands; and lastly, there is strong intergenerational transmission from French immigrants to their children, albeit within ranges similar to those of the Catalan population as a whole.